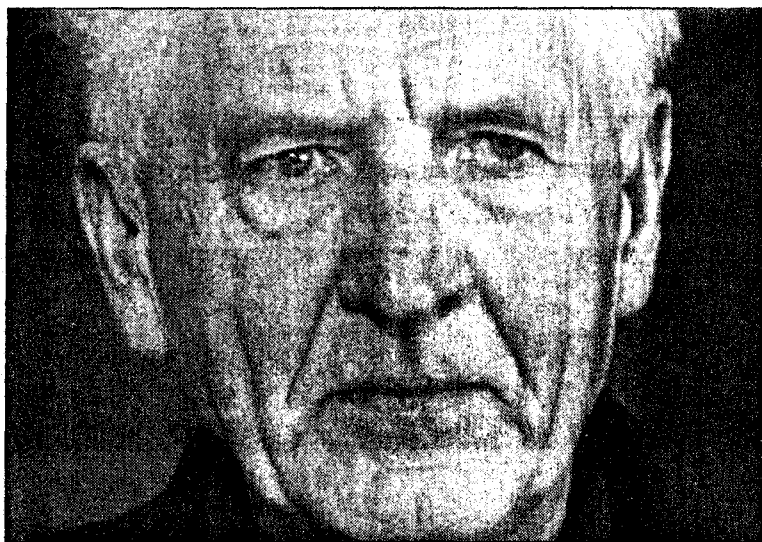

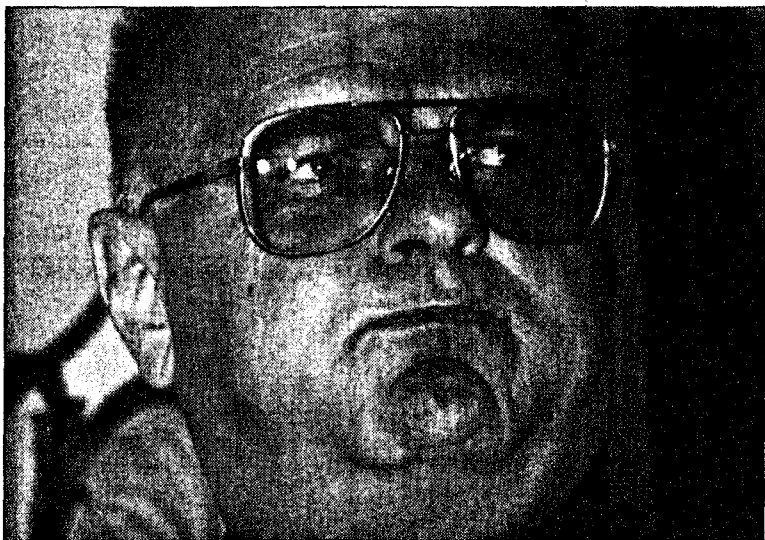
AP OG OVERVÅKINGEN

HVA SKJULE

HOLDER KJEFT: Haakon Lie vil ikke si noe om arkivsaken.

(Foto: Terje Akerhaug)

HOLDER KJEFT: Ronald Bye snakker mye om arkivet, men sier lite om innholdet.

(Foto: Terje Akerhaug)

HOLDER KJEFT: Paul Engstad Jr. lar kona ta telefonen.

(Foto: Terje Pedersen)

...og ble arki

De er sentrale figurer i det vi gjerne kaller verdens beste demokrati: Haakon Lie, Ronald Bye og Paul Engstad Jr. Det er imidlertid ikke mye åpenhet å hente når de blir spurt om hva London-arkivet inneholder.

ARBEIDERBEVEGELSENS hemmelige overvåking-arkiver forblir et mysterium. Ronald Bye omtaler det både som «souvenirer», «sensitiv politisk informasjon» og «min pensjonsforsikring», og nekter å gå inn på hva det betyr. Det «sensitive materialet» er samlet inn i perioden 1968-75. Bye sier også at Arbeiderbevegelsens arkiv i Tromsø kan inneholde kopier av arkivmaterialet han brente i -68.

På telefon fra Florida vil Haakon Lie heller ikke snakke om innholdet av arkivet han hadde på lån.

Derfor blir det også svært vanskelig å vite om Paul Engstad Jr. brøt loven da han tok med seg Ronald Byes arkivrester til London. Dersom materialet faller inn under personregisterloven, kreves det konsesjon fra Datatilsynet for å frakte det til utlandet.

«Nokså grovt»

I følge den nye boken «Vi som styrer Norge» om Arbeiderpartiet og de hemmelige tjenestene brente ikke Ronald Bye hele arbeiderbevegelsens hemmelige arkiv i 1968, slik han hevdet i sin bok «Sersjanten». Deler av arkivet ble bevart, og etter en mellomlanding hos Haakon Lie, skal dette materialet nå befinne seg hos Paul Engstad Jr. i London. Han bruker det i forbindelse med et bokprosjekt. Direktøren ved Datatilsynet, Georg Apenes, sier at dersom det dreier seg om et register, er en slik utførsel til utlandet «nokså grov».

Uklart

Verken Paul Engstad Jr. i London eller Haakon Lie i Florida i USA ville i går uttale seg om hva materialet inneholder. Ronald Bye

sier til NTB at han beholdt noe materiale av «souvenir-aktig» karakter, samt stoff som han fikk fra ulike hold etter at arkivene ble brent: – Det var materiale som jeg personlig hadde interesse av å ha. Det er derfor fremdeles høyst uklart hva dette materialet egentlig inneholder. I boken heter det at «det består av dokumenter og rapporter fra Overvåkningspolitiet, og av lydbåndruller, gamle Tandberg-ruller, som stammer fra avlytting».

Ett års fengsel

Hvis materialet til en viss grad er systematisert og inneholder sensitive opplysninger om personer som direkte eller indirekte kan identifiseres, faller det inn under personregisterloven, opplyser underdirektør Knut Kaspersen ved Datatilsynet.

Mye kan tyde på at dette materialet kan falle innenfor disse rammene. Loven som krever konsesjon for utførsel til utlandet trådte i kraft 1. januar 1980, og i og med at Paul Engstad Jr. flyttet til England i sommer, kan han ha overtrådt loven. Strafferammen ved overtredelse er bøter og/eller fengsel i inntil ett år.

Eiendomsrett?

Et annet spørsmål er hvem som eier arkivmaterialet. Ronald Bye mener han har en slags eiendomsrett, mens Georg Apenes mener at dersom store deler av stoffet kommer fra offentlige arkiver må det betraktes som et offentlig register.

Lederen ved Arbeiderbevegelsens Arkiv, Trond Bergh, sier at det er naturlig at alt arkivmateriale som gjelder arbeiderbevegelsen, burde ende opp i hans arkiv.

• SIGURD SANDVIN

– Ingen kommentar

LONDON: PAUL Engstad har stengt seg inne bak låste dører og lar kona ta telefonen etter oppstyret rundt boka «Vi som styrer Norge». Forfatterne av boka hevder at store deler av arbeiderbevegelsens hemmelige overvåkningsarkiv nå befinner seg hos den tidligere sekretæren for Arbeiderpartiets stortingsgruppe. Men Engstad nekter å kommentere opplysningene i

boka. I går var han hjemme i huset sitt i Nord-London, men gjemte seg bak nedrullede gardiner og lot kona svare på alle henvendelser. Alle forsøk på å få Paul Engstad i tale ble kontant avvist, selv om hans kone bekreftet at han var i huset.

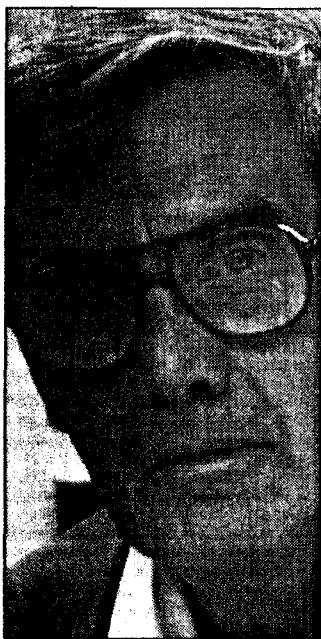
– Det er frekt å komme på døra og spørre etter mannen min, svarte kona på calling-anlegget, og brøt forbindelsen, da NTBs medarbeidere oppsøkte Engstad.

Den tidligere sekretæren for Aps stortingsgruppe og nylig avgåtte generalsekretær i «Folk og Forsvar» har bare i kort tid bodd i London. Men flere ved den norske ambassaden i London kjenner til at Engstad nå bor i byen.

– Jeg har møtt ham så vidt en gang, men utover det har jeg ikke noe kjennskap til hva han gjør i London, sier forsvarsattache Per Aunås.

R DE?

Et tatt ulovlig ut av landet?

Direktøren i Datatilsynet, Georg Apenes, sier at det er «ganske grovt» dersom et register er fraktet til London uten at det er gitt konsesjon. (Foto: Arne Ove Berge)

I SPØRRE- TIMEN

OPPLYSNINGENE
OM Forsvarets etterretningstjenestes avlytting av ledende politikere er så alvorlige at forholdene bør underlegges offentlig granskning, mener SVs stortingsrepresentant Paul Chaffey, som tar saken opp i Stortingets spørretime neste onsdag.

Chaffey vil spørre om forsvarsminister Johan Jørgen Holst vil ta initiativ til en granskning av de opplysningene som kommer fram i boka «Vi som styrer Norge - Arbeiderpartiet og de hemmelige tjenestene». SV-representanten mener det også er nødvendig å opprette et kontrollorgan, slik hans parti tidligere har foreslått.

Per Olav Reinton advarer mot å tro at overvåkning og avlytting hører fortida til.

(Foto: Terje Akerhaug)

AP OG OVERVÅKINGEN – Etterretningen fortsatt aktiv

– De hemmelige tjenestene er fortsatt svært aktive. Det blir stadig lettere å foreta avlytting, sier journalist Per Olav Reinton. Han sier at Ap-muldrarper har brukt – og fortsatt bruker – etterretningen i en intern maktkamp.

PER OLAV REINTON mener at kontakten mellom Ap og de hemmelige tjenestene ikke er slutt. – Etterretningen har et apparat som fungerer. De har kontakter langt inn i Aps rekker. Overvåkning og avlytting er ikke gammeldagse fenomener slik Ronald Bye hevder, sier Reinton.

– Det å tappe og lagre informasjoner er blitt mye lettere. Det kan gjøres over store avstander, sier Reinton og hevder at denne virksomheten nå i hovedsak fore-

går fra London. Han reagerer sterkt på den forgiftede atmosfæren som kontakten mellom enkelte i Ap og etterretningstjenesten har ført til.

– Det ble skapt en kultur som stammer fra den tida da sentrale Ap-folk pleiet nær kontakt med norsk militær etterretning i London. Politiske motstandere ble mistenkeliggjort. Denne intrige-kulturen har gått i arv.

• ESTER NORDLAND

Holst avventer politisk utspill

FORSVARSMINISTER Johan Jørgen Holst vil avvende et utspill fra Stortinget før han iverksetter granskning av påstandene om politisk avlytting som framkommer i boka. Han stiller seg imidlertid positiv til å opprette et eget kon-

trøllutvalg også for den militære etterretningstjenesten. Til NTB sier forsvarsministeren at han bare har skimlet boka, og at han vil ta seg tid til en grundigere vurdering av materialet før han setter i gang noe som helst. – Men

etter å ha lest 100 sider av boka og tverrlest enkelte kapitler, vil jeg med min bakgrunn som forsker si at jeg setter store spørsmålsteget ved forfatternes kildekritiske vurderinger.